تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۵ شماره ۳۶

نسخه نجات اقتصاد ایران، اصلاحات ساختاری فراتر از نفت است

بانک مرکزی و ماموریت عبور از اقتصاد نفتی

اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با مشکلات بزرگ و کوچکی دست و پنجه نرم کرده است. فشارهای ممتد اقتصادی و رشد محدود و حتی در زمان‌هایی تولید ناخالص داخلی منفی، باعث شده تا اقتصاد هر روز رنجورتر شود. مهم‌ترین دلیل این حال بیمارگونه اقتصاد ایران را البته باید خارج از مرزها جست‌وجو کرد. تحریم‌هایی که در پنج دهه گذشته تحمیل شده و حلقه فشار آن بیشتر می‌شود.

اقتصاد ایران طی سال‌های اخیر با یکی از شدیدترین فشارهای تاریخی روبه‌رو بوده که شامل تحریم‌های گسترده و چندجانبه آمریکا و غرب، تنش‌های نظامی مستقیم و غیرمستقیم با اسرائیل و ایالات متحده، و نااطمینانی‌های ژئوپلیتیک منطقه‌ای می‌شود.

با وجود شرایط پیچیده اقتصادی، آمارهای رسمی بانک مرکزی و مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که «طلای سیاه» همچنان نقش محوری، تعیین‌کننده و تقریباً جادویی در حفظ رشد اقتصادی و جلوگیری از کوچک شدن اقتصاد ایران داشته است.

این وابستگی عمیق، اگرچه در مواردی اقتصاد را آسیب‌پذیر کرده، اما همزمان به عنوان لنگر نجات و موتور محرکه اصلی اقتصاد بوده است و در این سال‌ها اگر نفت و درآمدهای نفتی نبود، بسیاری از شاخص‌های کلیدی اقتصادی منفی می‌شد.

یادداشت روز

خلق پول بدون پشتوانه تهدیدی برای ثبات اقتصاد

■ غلامرضا مرحبا
کارشناس اقتصادی و نماینده سابق مجلس

در شرایط فعلی، اولین اقدام در سیاست‌گذاری پولی، واقع‌بینی است. بدون واقع‌بینی، هیچ سیاستمدار و تصمیم‌گیری نمی‌تواند تصمیم درست اتخاذ کند؛ چراکه تصمیم‌گیری صحیح نیازمند تحلیل واقعی، اطلاعات دقیق و درک درست از شرایط اقتصادی است؛ اگر ورودی‌های تصمیم‌گیری اشتباه باشد، طبیعتا خروجی نیز اشتباه خواهد بود.

در شرایطی که اقتصاد کشور همزمان با تحریم‌های طولانی‌مدت، تورم بالا و شرایط جنگی مواجه است، نمی‌توان صرفا بر اساس تئوری‌های کلاسیک اقتصادی عمل کرد یا تنها یک سیاست خاص را در پیش گرفت در چنین فضایی ناگزیر باید ترکیبی از سیاست‌ها به کار گرفته شود؛ سیاست‌های که ضمن کمک به اصلاح وضعیت اقتصادی، کمترین فشار را به بطن جامعه و معیشت مردم وارد کند.

واقعیت این است که در شرایط کنونی، اقتصاد ایران همزمان با تورم، رشد نقدینگی و رکود مواجه است به همین دلیل سیاست‌گذاری پولی ناچار است چند هدف را به صورت همزمان دنبال کند؛ کنترل نقدینگی و کنترل تورم باید توامان در دستور کار قرار گیرد، زیرا بدون کنترل نقدینگی، مهار تورم ممکن نیست و این دو ارتباط مستقیمی با یکدیگر دارند.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

ثبت سفارش جدید واردات خودرو از ماه آینده بازمی‌شود

واردات مواد اولیه پتروشیمی و پلیمری از طریق رویه ملوانی مجاز شد

حمایت از ۶۳ هزار نفر در فروردین ۱۴۰۵ با «کارت امید مادر» انجام شد

تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۵ شماره ۳۶

امسال بیش از یک میلیون نفر تسهیلات می‌گیرند

خیز بانک مرکزی برای پایان دادن به صف وام ازدواج

براساس ابلاغیه جدید بانک مرکزی، مجموع منابع در نظرگرفته شده برای وام‌های قرض‌الحسنه ازدواج و فرزندآوری به رقم ۴۳۵ هزار میلیارد تومان رسیده است که ۳۵۰ همت آن به وام ازدواج و ۸۵ همت به وام فرزندآوری اختصاص دارد. بانک مرکزی در این بخشنامه تأکید کرده است که مبالغ فردی وام‌ها مطابق با سال ۱۴۰۴ باقی مانده و اولویت پرداخت با متقاضیانی است که از قبل در صف انتظار سامانه باقی مانده‌اند.

سارا جلالی، معاون اداره عملیات اعتباری بانک مرکزی، در تشریح این مصوبه از افزایش ۷۵ درصدی سقف کلی تسهیلات ازدواج خبر داد و گفت: «انتظار می‌رود امسال با بودجه‌ریزی انجام شده، بیش از یک میلیون نفر از متقاضیان موفق به دریافت وام شوند.»

وی با اشاره به اینکه این تسهیلات با کارمزد ۴ درصد پرداخت می‌شود، افزود: «روند پرداخت‌ها حتی در ایام نوروز و ماه رمضان متوقف نشد؛ به طوری که از ۹ اسفند سال گذشته تا ۱۸ فروردین ماه سال جاری حدود ۹ همت و از ابتدای سال ۱۴۰۵ تاکنون در مجموع ۳۱ همت تسهیلات به متقاضیان پرداخت شده است.» به گفته وی، از زمان ابلاغ قانون جوانی جمعیت در سال ۱۴۰۰، تاکنون بالغ بر ۸۰۱ همت تسهیلات به بیش از ۳ میلیون و ۹۰۵ هزار نفر اعطا شده است.

از نفت تا داده
معادلات جدید قدرت در تنگه هرمز

در جهان امروز، کنترل گلوگاه‌های ژئوپلیتیکی لزوماً به معنای استفاده دائمی و حداکثری از آنها نیست، بلکه نفسِ توان اثرگذاری بر آنها، بخشی از قدرت بازدارندگی محسوب می‌شود. تنگه هرمز در جنگ اخیر نشان داد که چگونه یک نقطه جغرافیایی می‌تواند به اهرمی علیه اقتصاد جهانی تبدیل شود؛ اهرمی که آثار آن بسیار فراتر از میدان نظامی است.

طی هفته‌های اخیر، اختلال در تردد دریایی از تنگه هرمز که در پی حملات نظامی آمریکا و اسرائیل علیه ایران رخ داد سبب افزایش ناگهانی هزینه‌ها، آشفتگی بازارهای انرژی و اخلال در زنجیره تجارت جهانی شده است.

اما اهمیت تنگه هرمز امروز تنها به نفت و منابع انرژی محدود نمی‌شود. در زیر آب‌های خلیج فارس و دریای عمان، شبکه‌ای از کابل‌های زیردریایی قرار دارد که بخشی از زیرساخت ارتباطی، بانکی و داده‌ای منطقه را به شبکه جهانی متصل می‌کنند. شاید این کابل‌ها در مقیاس جهانی، هم‌سنگ گلوگاه‌های اصلی اینترنت جهان مانند دریای سرخ یا تنگه مالاکا نباشند، اما برای اقتصاد، ارتباطات و تبادلات مالی منطقه‌ای اهمیتی فزاینده دارند. در جهانی که داده به‌اندازه انرژی اهمیت پیدا کرده، ژئوپلیتیک زیرساخت‌های ارتباطی نیز به بخشی از معادلات قدرت تبدیل شده است.

در چارچوب کلاسیک حقوق بین‌الملل، تنگه هرمز مشمول یکی از مهم‌ترین اصول حقوق دریاها، یعنی «عبور ترانزیتی» است؛ اصلی که در کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها تثبیت شده و بر اساس آن، کشتی‌ها و شناورهای تجاری از حق عبور مستمر و بدون اخلال از تنگه‌های بین‌المللی برخوردارند. همین کنوانسیون همچنین بر حفاظت از کابل‌های زیردریایی و امنیت زیرساخت‌های ارتباطی بین‌المللی تأکید می‌کند و هرگونه آسیب‌رساندن عمدی به این زیرساخت‌ها را مغایر با نظم حقوقی حاکم بر دریاها می‌داند.

با این حال، مسئله هرمز همواره پیچیده‌تر از یک تفسیر ساده حقوقی بوده است. جمهوری اسلامی ایران اگرچه کنوانسیون حقوق دریاها را امضا کرده، اما هیچ‌گاه آن را به تصویب نهایی نرسانده و طی دهه‌های گذشته نیز بر این موضع تأکید داشته که رژیم عبور ترانزیتی نباید به نادیده‌گرفتن ملاحظات امنیتی و حاکمیتی دولت ساحلی منجر شود.

تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۵ شماره ۳۶

بازار غیررسمی ارز حذف‌شدنی نیست عمق بازار رسمی را افزایش دهیم

در سال‌های اخیر، سیاست‌های ارزی به یکی از مهم‌ترین محورهای بحث در اقتصاد ایران تبدیل شده است؛ از ارز ترجیحی و بازار متشکل گرفته تا مرکز مبادله، بازار غیررسمی و ارزهای خانگی مردم. موافقان و منتقدان هرکدام روایت متفاوتی از نحوه مدیریت بازار ارز ارائه می‌کنند، اما آنچه بیش از همه مورد توجه قرار گرفته، مسئله فاصله میان واقعیت بازار و سیاست‌گذاری‌های دستوری است. در همین رابطه مسعود توکلی، کارشناس ارشد پولی و ارزی، با اشاره به تجربه بازار متشکل ارزی، حذف ارز ترجیحی و چالش‌های بازار غیررسمی، بر ضرورت حرکت به سمت سازوکارهای بازارمحور و توسعه بازار رسمی تأکید کرد. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

بازار متشکل ارزی و مرکز مبادله ارز و طلا با چه اهدافی شکل گرفتند؟ و تا چه میزان در حصول اهداف خود موفق عمل کردند؟

من در هر دو مجموعه مسئولیت داشتم؛ هم در بازار متشکل و هم در ابتدای راه‌اندازی مرکز مبادله. فلسفه شکل گیری بازار متشکل، که اتفاقا زمان آقای دکتر همتی اتفاق افتاد، این بود که یک بازار رسمی، شفاف و واقعی ایجاد شود؛ بازاری که بانک مرکزی در آن صرفاً نقش بازارساز داشته باشد، نه سرکوب‌کننده نرخ.

در آن مقطع، نرخ بازار متشکل و بازار آزاد تقریباً همسو شده بود. شفافیت به حدی رسیده بود که تابلوی معاملات بازار متشکل به مرجع واقعی بازار ارز تبدیل شده بود و حتی دلال‌های چهارراه استانبول و خیابان منوچهری هم نرخ بازار متشکل را دنبال می‌کردند.

علتش هم روشن بود؛ صادرکننده انگیزه داشت ارز خود را در این بازار عرضه کند و صراف نیز می‌توانست نیاز مشتری را از همان بازار تأمین کند.

سهم هزینه خوراکی‌ها از حداقل دستمزد ۱۰ واحد درصد افزایش یافت

بر اساس تورم سالانه اعلامی مرکز آمار در فرودین امسال خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها ۷۴.۹ درصد افزایش قیمت داشته‌اند در حالی که تورم سالانه خوراکی‌ها و آشامیدنی ها در فرودین ۱۴۰۴ حدود ۲۹.۶ درصد اعلام شده بود. با توجه به اینکه حداقل دستمزد در سال جاری ۴۵ درصد رشد داشته و با فرضی که این افزایش در حقوق فروردین ماه لحاظ شده باشد، باز هم سهم خوراکی‌ها در سبد هزینه‌های خانوار رشد داشته است که برخی محاسبات آن در ادامه اشاره می‌شود.

در زیرگروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها بیشترین افزایش قیمت مربوط به روغن مایع و جامد است. هر یک بطری ۹۰۰ میلی لیتری روغن مایع از ۷۳ هزار و ۹۳۷ تومان در فروردین ۱۴۰۴ به ۳۰۱ هزار و ۷۴۹ تومان در فروردین سال جاری رسیده که ۳۰۸ درصد رشد قیمت داشته است. هر یک کیلوگرم روغن جامد نیز از ۸۰ هزار و ۹۹۶ تومان به ۳۸۴ هزار و ۶۸۱ تومان رسیده که تورمی برابر ۳۷۵ درصد را تجربه کرده است.

در بین اقلام خوراکی برنج خارجی از هر کیلوگرم ۸۱ هزار و ۵۸۸ تومان به ۲۵۱ هزار و ۹۸۱ تومان رسیده که تورمی بالغ بر ۲۰۸ درصد را در فروردین امسال نسبت به فروردین سال قبل داشته است. به جز این سه قلم که تورم بالای ۲۰۰ درصد داشتند تورم باقی اقلام کمتر از ۲۰۰ درصد بوده، اما دست کم ۹ قلم از کالاها که در جدول ذیل به آن اشاره شده، تورمی بالای صد درصد داشته‌اند. در این جدول میوه‌ها، سبزیجات و خشکبار لحاظ نشده است.

مرغ ماشینی در بین این ۹ قلم جزو اقلامی با بیشترین رشد قیمت است. تورم نقطه به نقطه مرغ ۱۹۱.۲ درصد گزارش شده و قیمت آن از ۹۸ هزار و ۴۴۴ تومان در هر کیلوگرم به ۲۸۶ هزار و ۶۲۳ تومان رسیده است.

برنج ایرانی با تورم ۱۷۳ درصد، تخم مرغ با تورم ۱۷۰ درصد، گوشت گوسفند و گوساله به ترتیب با تورم ۱۱۰ و ۱۵۶ درصد در بین ۹ قلم کالایی هستند که تورم بالایی را تجربه کرده‌اند. محصولات لبنی مانند سیر، ماست و پنیر هم تورم بالای صد درصد داشته‌اند.

تنها محصولی که کمتر از ۵۰ درصد تورم داشته کره پاستوریزه حیوانی با تورم ۴۷.۹ درصد است. قیمت کره از ۵۹ هزار و ۶۴۶ تومان در فروردین سال قبل به ۸۸ هزار و ۱۸۹ تومان رسیده است. به جز کره مابقی کالاها تورمی بالای ۷۰ درصد داشته‌اند.

ابلاغ سهمیه ۱۳۰ همتی وام اشتغال خرد به بانک‌ها

بانک مرکزی سهمیه ۱۳۰ هزار میلیارد تومانی تسهیلات قرض الحسنه اشتغال خرد و خانگی را به شبکه بانکی ابلاغ کرد.

براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۵، بانک‌های عامل موظفند این تسهیلات را با اولویت متقاضیانی که در سال قبل پرونده تشکیل داده‌اند، پرداخت کنند.

همچنین بانک‌ها باید اطلاعات مربوط به پرداخت این تسهیلات را در سامانه یکپارچه تسهیلات اشتغال (TEK) ثبت کنند. این سامانه به عنوان ملاک عمل بانک ها در این سرفصل تسهیلاتی تعیین شده است.

تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۵ شماره ۳۶

رقابت انرژی در پکن

روسیه از چین چه می خواهد؟

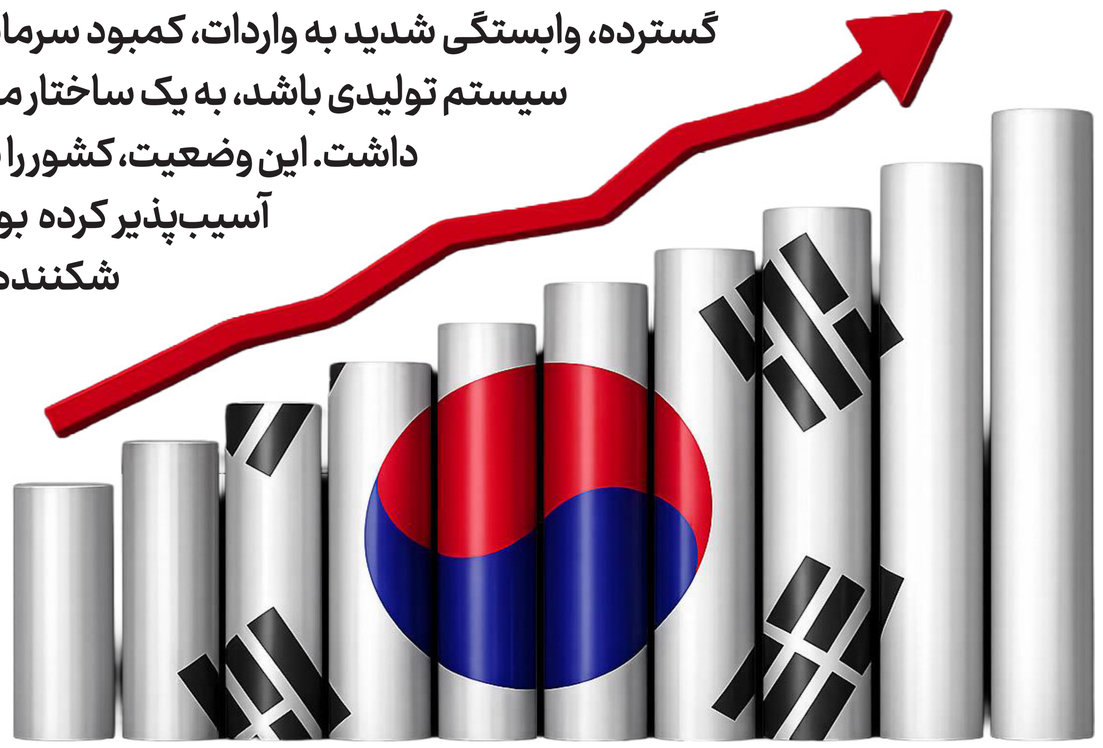
هنوز فرش قرمزی که در جریان دیدار دونالد ترامپ از پکن پهن شده بود، جمع نشده بود که دوباره برای استقبال از ولادیمیر پوتین پهن شد. پوتین امیدوار است از طریق این دیدار به دستاوردهای بیشتری در زمینه‌های تجارت، انرژی نسبت به ترامپ دست یابد.

روابط بین چین و روسیه در سال‌های اخیر به سطح بی‌سابقه‌ای از همگرایی سیاسی، اقتصادی و استراتژیک رسیده است که ناشی از تمایل مشترک برای افزایش نفوذ بین‌المللی، گسترش همکاری‌های تجاری و ایجاد موازنه های جدید در نظام جهانی است.

به گزارش نیوزویک، علیرغم تفاوت در اولویت‌های هر طرف، پکن و مسکو فضای وسیعی برای تحقق منافع متقابل در زمینه‌هایی مانند انرژی، فناوری، تجارت، دفاع و سیاست بین‌الملل دارند. همچنین دو کشور در بسیاری از پرونده‌های بین المللی در نهادهایی مانند بریکس و سازمان همکاری شانگهای همکاری می‌کنند.

کره جنوبی چگونه از نقطه صفر به قله اقتصاد رسید؟

تا پیش از جنگ کره، بخش جنوبی شبه جزیره اساساً فاقد یک ساختار اقتصادی مستقل و قدرتمند بود. میراث استعمار ژاپن (۱۹۱۰-۱۹۴۵)، اگرچه برخی زیرساخت های صنعتی محدود را در شمال متمرکز کرده بود، اما کره جنوبی را عمدتاً به منطقه‌ای با کشاورزی سنتی و کم‌توسعه تبدیل کرده بود. با تقسیم شبه‌جزیره پس از جنگ جهانی دوم، این عدم توازن تشدید شد؛ صنایع سنگین و منابع مهم در شمال باقی ماندند و جنوب با اقتصادی ضعیف، وابسته و فاقد زیرساخت صنعتی وارد دوران جدید شد

در سال‌های پایانی دهه ۱۹۴۰، دولت تازه‌تأسیس کره جنوبی با مشکلاتی عمیق مواجه بود: بیکاری گسترده، وابستگی شدید به واردات، کمبود سرمایه و ضعف نهادی. اقتصاد، بیش از آنکه یک سیستم تولیدی باشد، به یک ساختار مصرفی وابسته به کمک‌های خارجی شباهت داشت. این وضعیت، کشور را به‌شدت در برابر شوک‌های سیاسی و نظامی آسیب‌پذیر کرده بود.آغاز جنگ کره در سال ۱۹۵۰، این ساختار شکننده را به‌طور کامل فرو ریخت. در طول سه سال جنگ، بخش عمده‌ای از زیرساخت‌های حیاتی -از جاده‌ها و پل‌ها گرفته تا کارخانه ها و شبکه‌های انرژی- نابود شد. شهرها بارها بین نیروهای شمال و جنوب دست‌به دست شدند و این جابه‌جایی‌های مکرر، تخریب فیزیکی و بی‌ثباتی اقتصادی را به اوج رساند.

ویدیو

